

Z IGLAVSKE GIMNAZIJE.

Češko pisal Václav Kosmák. Preložil Jožef Gruden.

Samo tri profesorje smo imeli v prvem razredu: gospoda ravnatelja, O. Isřida, premonstranta, in o. Ivana, kaplana pri Sv. Jakopu, ki je nadomestoval bolnega gospoda kateheta, tudi premonstranta.

Najbolj smo se bali gospoda ravnatelja. Nikdar se ni zasmejal, pač pa dostikrat zagrmel kakor iz temnega oblaka. Jaz menim, da je mislil cel dan na šolo; ponoči pa sanjal o njej. Vsaj videli smo ga prihajajočega vedno prvega v šolo in odhajajočega poslednjega iz gimnazije — a ves čas, kar se je mudil v gimnaziji, ni bil trenutek brez dela. Zjutraj, ko smo šli dva po dva, rezred za razredom, vsak s svojim razrednikom v cerkev, je gospod ravnatelj redno stal na vrtu pred vrati z naočniki na nosu in nas pregledaval kakor general. Zdajpazdaj je katerega poklical in mu pomigal z roko, naj stopi iz vrste. Zardel je poklicani kakor mak na njivi. Nekoč jih je stalo na strani blizo dvajset. Ko je odšla vsa šola, se je ravnatelj obrnil k izvoljenim ali pravzaprav k zavrženim, je vteknil roke v žep, zmajal z glavo in jih ogovoril jezno: „Kdo ste vi? — Ali ste študentje?“

Vse tiho. —

„Vprašam vas, ste študentje ali ne? Odgovorite!“ Ta in oni se je boječe oglasil: „Smo.“

„Kaj praviš? Ti si študent — ti?“ se je obrnil nanj ravnatelj. „Drvar si! Poglej, kakšne čevlje imaš! Take imajo drvarji, ne pa študentje! In vsi ste taki! Kdo vam je snažil čevlje danes? Kdo — vprašam vas.“

Revčki so povესili glave in gledali na svoje umazane čevlje.

„Hahahaha!“ se je zasmejal gospod ravnatelj, „gospodje študentje! So študentje taki? In ti, Penižek, si igral včera za gumba, da so potrgani pri kamižoli? Hajd domóv, nemarneži; ne pridite mi pred oči, dokler ne boste v redu. Le še enkrat, pa boste vsi zaprti.“

Nekoč je šel profesor po uri vun, da bi se naužil svežega zraka. Mi smo seveda porabili to prilóžnost, pa je nastalo kričanje kakor v judovski šoli. Kar se odpro vrata, prikažejo se ravnateljeve bele mustače, in v tem hipu je bilo vse tiho kakor pred nevihto. Ravnatelj je prišel v razred, nas resno pogledal in ne izpregovorivši besedice zopet odšel — bili smo tako preplašeni, kakor bi se nam bil prikazal duh. Navadno pa je ostal ravnatelj v razredu, dokler ni vstopil profesor, in potem je začel izpraševati. Gorje onim, ki so bili vprašani! Malokdo mu je poveljno odgovoril, kdor pa ni znal, jih je slišal zato:

„Kaj, zato so te dali starši v šolo, da bi tukaj pasel lenobo?“ se je razvnel gospod ravnatelj od svete in ljubezni polne jeze. „Kaj ne veš, da so tvoji starši revni, da si pri ustih pritrgujejo zaradi tabe, ti lenoba? Noč in dan se trudijo zate, ti pa samo pohajaš lenuh leni! Pa le čakaj, jaz ti bom pokazal, jaz! — Gospod profesor, prosim, ostro držite to lenobo, in ako se ne bo hotel učiti, pokličite mene! Ušesa ti bom navil, da veš! Boš

zastonj trgal hlače po klopéh? Jaz ti bom pokazal krasti krvavo prislužene krajcarje ubogim staršem. — Učiti se moraš, da se ti bode kar vrtelo v glavi.“

Ako je bil v razredu sin kakšnega bogataša ali višjega uradnika in je mislil, da ima kakšno predpravico, se je hembrano motil. Ravnatelj mu je hitro naravnal glavo in mu povedal iz oči v oči: „Mar misliš, ti budalo, da bomo tebi prizanašali, ker je tvoj oče bogat? Bridko se motiš! Tukaj imamo najrajši tiste, ki so najbolj pridni, in če se ne boš učil, boš pal kakor vsak drugi lenuh. Zapomni si!“

Tak je bil ravnatelj Chyle. Marsikaterega dečka je otel pogube in ga privedel na pravo pot. Hvalo in čast njegovemu blagoslovljenemu delovanju hranim v globočini svojega srca. Njegov spomin ni vtisnjen v vosek, ampak vsekan je v marmor. Slava mu in vsem takim učiteljem!

O. Isfrid je bil tih, prileten gospod. Imel je razen verouka vse predmete. Razlagal je mirno, mirno izpraševal — in kadar ga je kaj jako ujezilo, je rekel učencu: „O ti nepridiprav, ti!“

Ako ni pazil študent, je kaj hitro dobil dvojko, s pridnimi dijaki je pa bil o. Isfrid jako ljubeznjiv.

Nekoč sem bil vprašan. Sedel sem v drugi klopi. Šlo je nekaj časa gladko, pa kar naenkrat se mi je zmedel koncept. O. Isfrid se je razjezil, pa mi je rekel:

„Stegni sem glavo, da ti navijem ušesa!“

Nagnil sem se v pravi slovanski podložnosti čez klop, da bi me gospod profesor lahko dosegel. Toda pogladil me je, nikar zuhal in pristavil smehljaje se: „No, no, si že priden! Drugič pa pazi, da se ti ne zmede.“

O. Ivan — naposled — je bil, kakor sem že omenil, katehet.

Bil je velik, močan gospod, mrkega obraza. Na prvi pogled se ti ni zdel kdove kako prikupljiv, a imel je zlato srce. Upam, z enim samim zgledom označim njegovo plemenito dušo.

Enkrat je izpraševal iz verouka. Poklical je hkrati tri pred klop. Prvi je bil sin bogatega tovarnarja, drugi uradniški sin. Oba sta bila lepo, celo okusno oblečena — tretji poleg njiju pa je stal v ogoljeni raševini — kakor reven vrabec poleg lepih pitanih kanarčkov, — in to sem bil jaz.

O. Isfrid je gledal kakor navadno resno in nam stavil s pridruženim glasom vprašanja. Znali pa smo vse kakor očenaš. Gospoda kateheta obraz se je jasnili bolj in bolj, glas mu je bil vedno mehkejši, oči so se mu iskrile, naposled je vstal, stopil izza katedra pa nas izpraševal vsevprek. A mi smo odgovarjali, kakor bi rezal.

Ko se je prepričal, da znamo dobro, nas je ljubeznjivo pogledal, potrkal nam na ramo in rekel: „Imenitno ste znali! Veselje imam z vami. Le tako naprej! Kosmák, ti pa pridi popoldne takoj po šoli k meni.“

Rdečica me je oblila; šel sem v klop.

Ko je gospod katehet odšel, me je vse vpraševalo: „Zakaj pojdeš k gospodu katehetu?“ „Nič ne vem!“ sem odkimal.

Po šoli sem šel nekam boječe, kakor menda sploh hodijo revni študentje, k gospodu katehetu. V njegovi sobi je bil neznan mi gospod. Ko sem zaprl vrata za seboj in naredil nekaj takega kakor poklon, je velel gospod katehet onemu gospodu: „To je tisti deček, prosim, pomerite mu.“

Gospod je potegnil iz žepa dokaj znano mi pripravo, krojaško mero*, pokleknil k meni in mi meril obleko.

Hvaležno sem gledal v gospoda kateheta.

On pa se mi je nasmihal: „Kaj nočeš nove obleke? Znal si kakor onadva, zaslužiš tudi lepo obleko, kakršno imata onadva. — Gospod mojster, kdaj bo narejena?“

„Do nedelje.“

„Torej v nedeljo pridi ponjo — veš?“

Ko sem prišel o praznikih domov v novi obleki, se je mati zjokala od veselja: „Ko bi mogla temu dobremu gospodu poljubiti vsaj roko. — Bog mu plačaj, kar je storil revnemu študentu!“

Tak je bil o. Ivan. Umril je že. Repuiescat v halji novi, nebeški!

* Oče Kosmakov je bil krojač in obenem cerkvenik.

Prelagatelj.

Mladi zvezdoznanec.

Kdo se ne veseli zlatega solнца? Kako lepo je solnce! Ali ste že kdaj opazovali solnčni vzhod, morda v visokih gorah? Kdor je videl solnčni vzhod z visoke gore, n. pr., z našega Triglava, ne bo kmalu pozabil tega veličastnega prizora. In solnčni zahod, zlasti na morju! Oj, ta krasota! Marsikateri slikar je želel, da bi našel barv solnčnega žara, s katerimi bi mogel naslikati to lepoto. Poglejmo dalje luno, zvesto spremljevalko zemlje, kako je prijazna, kadar razliva svojo bajno svetlobo na snežne planjave ali kakor ovčice pase na nebu oblačke. Slednjič pa pogled na nebo v zvezdojasni noči, koliko krasote se nam tu razodeva! „Noben travnik, noben vrt,“ pravi sv. Janez Zlatoust, „ni tako ljubezniv za pogled, kot je sredi noči zvezdnato nebo, kadar je z mnogoterimi zvezdami kakor s cveticami posejano in okrašeno.“

Kdo izmed vas, dragi mladi čitatelji, še ni imel želje, kaj več izvedeti o zvezdah, o solncu, o luni? Nekoliko že veste. „Vrtec“ vam pa hoče letos še kaj več povedati o tem. Gotovo vas bo zanimalo.

Zvezdnato nebo. Zlato solnce je dokončalo svoj dnevni tek in je zašlo za naše gore. S svetlim večernim žarom na jasnem zahodnem nebu se je poslovilo od nas. Pa tudi ti svetlobni žarki izginjajo; tihi mrak lega na zemljo. Nebo polagoma potemneva, tuintam pa se zasveti na jasnem nebu zvezda, zdaj ena, zdaj druga; vedno več jih je; in slednjič, ko je zavladala popolna tema, se na nebu sveti premnogo zvezd, svetlejših in manj svetlih, večjih in manjših,